

Zemřel světoznámý chemik Josef Michl, patřil mezi nejcitovanější české vědce

13.5.2024 - Luděk Svoboda | Akademie věd České republiky

Josef Michl (12. března 1939, Praha - 13. května 2024, Praha) byl výrazná osobnost světové chemie s nesmírně rozsáhlou oblastí profesních zájmů, v nichž dosáhl významných výsledků a mezinárodní proslulosti. Byl vynikajícím teoretikem i experimentátorem, věnoval se mimo jiné makromolekulární chemii, fotochemii, molekulární elektronice, výzkumu směřujícímu k vývoji efektivních solárních článků či tvorbě molekulárních „stavebnic“ umožňujících např. tvorbu nanorotorů a nanomotorů.

„Byl to jeden z několika skutečných génů, které jsem měl čest potkat. Ovládal celou řadu světových jazyků, měl rozsáhlé znalosti dějin a kultury a hluboké pochopení přírodních věd. Věda, kterou dělal, byla nejen brilantní, ale taky krásná, hravá a vtipná. A vedle toho a nad tím to byl laskavý a velkorysý muž. Bude nám moc chybět,“ uvedl ředitel Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR Jan Konvalinka.

„Odchod profesora Michla je velká ztráta – jak z profesního, tak i z lidského pohledu. O chemii a obecně o vědě věděl naprosto vše. Byla radost s ním diskutovat. V posledních dvaceti letech jsem za ním jezdil do Boulderu každoročně na měsíc, dnes už ne kvůli nedostatku výpočetní techniky, ale pro diskuze o práci a životě obecně. A to se často odehrávalo při konzumaci švestkového koláče, který miloval a který jsem mu u nich doma pekl,“ reagoval na zprávu o úmrtí Josefa Michla místopředseda Akademie věd ČR a jeho dlouholetý přítel a kolega Zdeněk Havlas.

Josef Michl vystudoval chemii na Přírodovědecké fakultě UK, na disertaci pracoval pod vedením kvantového chemika Rudolfa Zahradníka v Ústavu fyzikální chemie ČSAV. Doktorát obdržel v roce 1965, poté působil na univerzitách v Houstonu a v Austinu. Po krátkém návratu do vlasti odjel v roce 1968 na letní školu kvantové chemie do Norska, z níž se již po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968 nevrátil. Pracoval jako odborný asistent na univerzitě v Dánsku a posléze přesídlil do Spojených států, kde působil na Utažské univerzitě v Salt Lake City a Texaské univerzitě v Austinu. V roce 1991 zakotvil na Coloradské univerzitě v Boulderu, kde až do své smrti vedl vlastní výzkumnou skupinu. Od roku 2006 působil v Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, kde v roce 2009 získal prestižní ERC Advanced grant.

V roce 1986 byl zvolen členem Národní akademie věd Spojených států amerických a dva roky poté členem Mezinárodní akademie kvantově-molekulárních věd, jíž v letech 2012–2018 předsedal. Od roku 1995 byl členem Učené společnosti České republiky. V roce 1999 byl zvolen členem Americké akademie umění a věd. Byl autorem více než 600 vědeckých prací, několika knih a patentů.

Josef Michl během své dlouhé a plodné kariéry obdržel mnoho prestižních českých a mezinárodních vědeckých ocenění, např. Cenu Alexandera von Humboldta (1980), Schrödingerovu medaili (1993), Hammonduovu cenu (2015), Cenu Neuron za přínos světové vědě (2016), Medaili Učené společnosti České republiky za zásluhy o rozvoj vědy (2019) a další. Obdržel také čestné doktoráty Georgetownské univerzity, Univerzity Pardubice a Masarykovy univerzity.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Zemrel-svetoznamy-chemik-Josef-Michl-patril-mezi-nejcitovanejsi-ceske-vedce-00001>